

Straschill'ova grenčica iz zelenjave povzroči moč in je vsled tega pri večjem telesnem naporu

neobhodno potrebna.

Zato jo je priporočati zlasti za turiste, lovce, vojaške, romarje itd.

414

čet in ki so na domače mohamedansko prebivalstvo poslale tudi nebrzdano drubal ropajočih četašev, smo dne 22. oktobra po 3dnevni ljutih bojih porazili na prostoru ob obeh straneh ceste Mokro-Rogatica in jih prisili, da so se jadrno umaknili.

Potrobnosti tega boja, v katerem so se naše čete bile brez primere bravurozno ter sovražnika opetovano vrgle z bajonetom iz raznih zapored ležečih, utrjenih postojank, si pridržujemo z ozirom na nadaljne, v teku se nahajajoče akcije za prihodnje poročilo.

Potiorek, feldcajmjoyster.

Francoske ladje so se ustrašile avstrijskega podmorskega čolna.

Dubrovnik. Francosko brodovje, ki je brez vsakega uspeha bombardiralo Punto d'Ostro, je manifestiralo svojo boječnost. Stvar je ta-le: Naš podmorski čoln je šel nasproti tem sovražnim ladjam. Ko so ga od daleč zapazile, so spremenile smer ter odplule z največjo hitrostjo na morsko gladino. Streljale so močno, ali brez uspeha; napravile niso nobene škode. Pomislite, samo en naš podmorski čoln napravi tak strah, da francoske ladje beže. — Iz Herzeg Novega se nam poroča: V soboto zjutraj smo slišali v daljavi močno gromenje, kar je pomenilo, da je francosko brodovje blizu. Konečno se je opazilo na morju mnogo ladij, ki so se pomikale proti trdnjavam ob vходу v Boki. Iz neposredne bližine so pričele z vso silo streljati na neko našo torpedovko, ki je bila zunaj, in na ltrdnjavo Punto d'Orso, ali vse brez uspeha. Ustrelili so večkrat iz daljave od 8 do 10 km. Ljudstvo se je zbralo in opazovalo s težkim srcem usodo torpedovke, okoli katere se je zaradi padanja granat vzdigovalo morje 10 m visoko. Vsak je bil vesel, ko se torpedovka srečno vrnila v luko.

Cesarjevo pismo prebivalstvu v Galiciji in Bukovini.

K.-B. Dunaj, 26. oktobra. Listi objavljajo sledeče najvišje ročno pismo:

Ljubi grof Stürgk!

Vojno stanje, ki nalaga vsemu prebivalstvu monarhije občasne žrtve, leži posebno težko na pokrajinah Galicije in Bukovine, prizadetih od vojaških operacij.

Z globoko žalostjo napolnila Me je čez te pokrajine došla nesreča. Moji zvesti podaniki, ki so bili ogroženi v svoji osebni varnosti, v mirni posesti podedovane grude, v kupčiji in delu, so sigurni Mojega očetovskega sočutja. Pričakujem od njih patrijotične vztrajnosti, da bodejo njim naloženo izkušnjo pogumno prenašali in v trdnem zaupanju na boljšo in popolnoma trdno zasigurano bodočnost moško vse storili, da ozdravijo rane domačega gospodarskega življenja.

Pooblašcam Mojo vlado, da od vojne neposredno prizadetim deželam svojo posebno skrb

Dan mrtvih.

Listje pada.

Že se pojavlja hladni predzimski vihar in nam grabi zadnje jesenske cvetlice. Kmalu bode zakrila bela odeja vso planjavo in vso krasoto cvetja, veselja ter sreče. . . V tihi bojazni pričakuje človeška duša zimo, to trinoginjo, to brezsrčno zatiraliko, brez katere bi se smehljala otroško-vernemu človeštvu večna spomlad.

Listje pada . . .

In ta otožni čas umiranja nature izbralo si je človeško srce, da pretóči par solz ob grobovih vseh onih, ki so nam šli naprej v deželo sence in neznani. Padanje listja je naši po misterijah hrepeneči duši nekako znamenje, nekak simbol smrti in večnosti, ki uresničuje besedo: prah si bil in prah bodeš zopet . . .

Listje pada . . . Človeku je, kakor da bi postal milejši in mirnejši, blagejši in rahločut-

obrača in da za sedaj v svrhu odprave hude bede skupno s poklicanimi lokalnimi činitelji potrebne odredbe stori. Imam polno zaupanje, da bode prebivalstvo, ako bode s to pomočjo bedo trenutka pretrpelo, sigurno Moje nadaljne trajne skrbi, na katero sme zanesljivo upati, da bode potem tudi v stanu, odpraviti oškodovanje splošnega blagostanja ter pridobiti zopet trdne podlage za blagonosni razvoj kulturnega življenja.

Dunaj, 25. oktobra 1914.

Franc Jožef I. r.
Stürgk I. r.

Položaj na vzhodnem bojišču.

„Pester Lloyd“ priobčuje iz očitno podučnega vira razpravo o položaju na vzhodnem bojišču. Iz te razprave izhaja, da so združene naše in nemške čete sovražniku sedaj tudi kvantitativno enake. Le premoč ruske armade je zakrivila, da nismo mogli izkoristiti svojih zmag pri Krasniku, Lublinu, Zamostu in Tyševcu. Naše po številu takrat mnogo slabše čete pa so vendar ustavile sovražnikovo ofenzivo na reki San in prizadale so ruski armadi take izgube, da je potrebovala štiri tedne, predno jih je nadomestila. Med tem sta se zavezniška z novo vneto pripravljala. Nemška armada ki je operirala na Nidi, se nahaja sedaj južno od železnice Kijele, Radom in Ivangorod. Ta armada seveda ni mogla odbiti ruskega napada pri Varšavi. Operacije med Radomom in Varšavo je marveč prevzela druga armada.

Popolnoma na tihem se je zbrala namreč začetkom septembra med Vratislavo in Poznanjem nemška vojska, sestavljena iz vzhodno-pruskih čet in iz neizčrpnih nemških rezerv. Sredi meseca septembra so pričele drdrati nepregledne vrste vojaških vlakov proti Kališu. Od tam so korakali nemški voji v notranjost Poljske v smeri Kališ Lodž in Čenstohov-Petrokov. Že začetkom meseca oktobra se je nahajala ogromna nemška armada le še 100 km pred Varšavo. Poveljnik te armade, ki se pripravlja, da osvobodi Varšavo iz ruskih rok, je slaven general Hindenburg.

Začetkom septembra je prispel v Vratislavo visok avstrijski general. Sestel se je z generalom Hindenburgom in ta dva moža sta izdelala operativni načrt, ki se je sedaj že v prvih spopadih z Rusi obnesel. Oba generala sta se razšla: Hindenburg na fronto nemške armade, baron Conrad pa v glavni tabor, kjer posluje kot vrhovni poveljnik mogočnih armad in kjer ima sedaj priliko pokazati vse svoje vojaške vrline.

Nemško-avstrijska armada se je podala na pohod in njeni voji so pričeli prodirati v prostoru med Skiernjovicami in Krakovom. Ta armada šteje milijon vojakov.

Ruski generali niso dolgo vedeli, kaj pripravljata zavezniška. Še le začetkom oktobra so zapazili kakšna nevarnost da grozi Varšavi. V vsej naglici so prepeljali ogromne čete iz Galicije k Lublinu in iz Brest-Litovska k Varšavi in Ivangorodu. Med tem pa so se nemške čete vedno bolj približevale Varšavi in pričele

nejši, kadar pojejo jokavi zvonovi Vsehsvetih raz priprostih cerkev. Trenutek dolgo začuti ves ta krščanski svet, da je njegovo življenje le prašek v večnosti, da je človek le kapljica v morju, da pride in izgine z vsem svojim divjim sovraštvom in z vso svojo žarečo, cvetočo ljubeznijo. Trenutek dolgo ponehajo vsa človeška malenkostna nasprotja, ki smo si jih mi priljaskali izumili, da težje živimo, da jokamo in tarnamo, da nas zaničuje vsa druga modrejša kreature. Iz jesenske megle vstaja čudovita in grozovita postava, zavita v bele prte, s koščenimi rokami, z vdrtimi očmi — v roki koso — Smrt, večna, nepremagljiva vladarica, proti kateri ne pomaga nobena revolucija, ki je nedotakljiva kakor božje solnce, ki nas napravlja vse ednake in nas polaga prej ali slej vse pod ednake griče ljubljene zemljice . . . Smrt! Ti si diktator! Ti si zapovednik! Ti si sodnik in proti tebi ne velja noben rekurz! . . . Smrt!

blokirati zapadno fronto ivangorodsko. Zavrnilo so sune 8 ruskih zborov in upati je, da bodo naše motorne baterije prav kmalu zagrmle pred Varšavo.

Seveda je postavila tudi Rusija proti zaveznikom ogromne mase svojega vojaštva. Med Karpati in Ivangorodom ima več kakor 80 pehotnih divizij, od vzhodno-pruskih mej so vrgli ruski generali močne oddelke na Varšavo. V prostor med Varšavo in Ivangorodom je došlo iz Galicije kakih 20 ruskih divizij. Te veličanske spremembe so povzročile v ruski armadi dokaj nereda in treba bo mnogo časa, predno se fronte zopet uredijo in se etapne črte spravijo v sklad z nastalimi operativnimi spremembami. To slabost ruske armade bodeta zavezniška seveda krepko izkoristila.

Rusija ima seveda doma še znatne rezerve. Začetkom septembra je poklicala letošnje rekrute — kakih 600.000 — pod zastave, ki se mrzlično vežbajo. Sedaj kliče že letnik 1915, — toda vprašanje je, ali razpolaga tudi z zadostnim številom instruktorjev. Z veliko vneto delujejo ruske orožarne, da nadomestijo izgube na materijalu in zlasti Putilovski zavodi vlijeajo noč in dan topove, katerih je Rusija izgubila morda že tisoč. Verjetno je, da Putilovski zavodi ne zadostujejo; lahko artiljerijo je naročala Rusija dosedaj pri Kruppu, težke možnarje pri Schneiderju v Creuzotu. Ti dve tovarni pa sedaj seveda ne pridete v poštev.

Iz vsega tega izhaja, da se nahajati avstrijska in nemška armada v jako ugodni situaciji. Trdno lahko upamo, da bo uspeh orožja sedaj definitivno na naši strani.

Vzhodna Bosna prosta sovražnika.

K.-B. Dunaj, 27. oktobra. Uradno se razglša: 27. oktobra. Na Romanja Planini premagane srbsko-črnogorske moči bile so po 4dnevem nepretrganem zasledovanju pri Višegradu in Gorazdi čez Drino vržene. Naši vojaki zaplenili so pri temu v šoli pri Hanstjenici mnogo artiljerijskega in infanterijskega streljiva. Pridobili so tudi v zadnjih bojih na Veliko Brdo-Vracivici mašinske puške ter pogorske topove.

Vzhodna Bosna je tedaj do Drine od nasprotnika očiščena.

Istega dne, ko so bili Srbi in Črnogorci čez Drino nazaj vrženi, dosegli so tudi naši na Srbskem stoječi vojaki znatni uspeh.

Dva utrjena sovražnikova kraja v Mačvi zavzeli so v šturmu pri temu so dobili 4 mašinske puške, 600 pušk in bomb ter napravili mnogo vjetnikov.

Potiorek, feldcajmjoyster.

10.000 Rusov vjetih.

K.-B. Dunaj, 27. oktobra. — Uradno se razglša: 27. oktobra opoldne. — Položaj v srednji Galiciji je nespremenjen.

Ti stisneš v tvojih koščenih prstih vso kulturo in modrost, vso delavnost in vso zločinstvo, vso ljubezen in vso zahrbtnost, — in nič ne ostane od vse te človeške šare nego kupček strohnelih kosti in praha . . .

Nekaj velikanskega leži v kultu smrti; in božanska je misel, da imata kralj in berač oba enaki zadnji vzdihljaj. Pa istotako velika je misel, ki nas smrti tako rekoč približuje, ki nas v prazniku Vsehsvetih pusti nekako občevati z mrtvimi, katere obredi in ceremonije tvorijo nekako vez med nami, ki nas še božje solnce obseja in med onimi, ki spijo tam doli večno spanje brez solz in sanj . . . Pa tudi vzgojevalna je ta misel, neprecenljiv vzgojitelj je ta praznik. To se ne more zanikati. Smrt nas ne pozna kot politike, kot mogočne dostojanstvenike in lačne proletarce, kot pripadnike te ali one narodnosti in vere, — smrt je za vse ednaka. In kdor misli s pametjo in s poštenim

Južno-zahodno od Iwangoroda, stojijo naši z neprekosljivo hrabrostjo bojujoči se kôri, od katerih je eden sam napravil čez 10.000 ruskih vjetnikov, v boju s premočnimi sovražniki.

Nomestnik šefa generalštaba pl. Höfer, generalmajor.

Hrabri in odločilni nastop tretjega armadnega zbora pred Przemyslom.

Kakor se naknadno iz Przemysla javlja, je imel 3. armadni zbor tudi priliko, v neki težavni situaciji nele hrabro, temveč tudi odločilno nastopiti. Pri Radimnu se je zapletla dne 8. oktobra ena honvedska divizija na severni fronti v boj z mnogo močnejšimi sovražniki četami, ki so nasakovalale čez Malkovice. Situacija je postajala na tej točki že jako kočljiva in v pogibelnosti ni bila le naša honvedska divizija, temveč še večji interesi. V tem trenutku so udarile iz zapada z vsilo čete III. zbora na sovražnika. Po ljutem boju je naš domači zbor rešil honvedsko divizijo ter zavzel tako važne ruske pozicije, da so se morali Rusi s severno-zapadne trdnjavske fronte sploh umakniti. Šle so nazaj čez Radimno na vzhodni breg reke San.

Kako se je potopil donavski monitor „Temes.“

„Az Est“ prinaša poročila nekega strojnega podčastnika monitorja „Temes“, ki se je v Savi potopil. Poročilo pravi:

Dne 22. oktobra zvečer so poslali „Temes“ iz Šabaca proti Kupinovu, kamor je monitor tudi dospel kljub temu, da je srbska infanterija in artiljerija streljala na monitor, večidel seveda brez uspeha. „Temes“ je odgovarjala z velikim uspehom ter razbila več sovražnikovih strojnih pušk. Po končani poizvedovalni vožnji se je „Temes“ vrnila. Nekako ob pol 1. ponoči je dospela topničarka zraven Grahovca do takozvanih Carskih otokov. V tem trenutku je zabobnela silna eksplozija. Neka mina se je bila razletela pod municijskim skladiščem monitorja. Velik del sprednjega dela je bil odtrgan. Ladja se je začela potapljati in voda je vdirla v njo. Naenkrat se je razpočil tudi kotel s silnim pokom. Poveljniški mostiček se je nagnil na stran, ostal pa je na površju. Pod vodo so se pogrezili prostori za stroje, municijsko skladišče, častniške kabine in kabine za moštvo. Stroj so se takoj ustavili električne naprave niso več funkcionirale. Ladja je bila popolnoma v temi. To je bilo delo par minut.

Ladja se je nagnila na stran in voda je pljusnila čez krov. Moštvo in častniki so storiili vse, da rešijo ladjo. Reševalna dela so se vršila z največjim mirom. Moštvo je ostalo do zadnjega trenutka na svojem mestu ter mirno izvrševalo povelja častnikov. Poskušali so s sesalkami spraviti vodo iz ladje, toda zaman. Med tem se je zbrala na srbskem bregu gruča, ki je streljala na ladjo. „Temes“ je dala sedaj sledeči patroljski ladji z raketami znamenja, nakar je ta ladja tudi takoj priplula, ter prevzela ranjence.

Ko je bilo jasno, da so reševalna dela brezuspešna, so častniki in moštvo prestopili na patrolski čoln. „Temes“ se je potopila, poveljniški stolpič, stolp za topove in del krova gledajo

srcem na smrt, ta ne bode pustil nikdar preloviti svoje duše od strupenega sovraštva. Smrt nas razdružuje in vendar nas najbolj združuje ...

Letošnji praznik Vsehsvetih je tako grozovit, kakor ga zgodovina človeška še ni poznala. Ob grobu svoje ranjke mamice prižiga svečo, ti blede žena, in vendar ne veš, je-li ni ta sveča namenjena tudi za tvojega moža, za tvojega sina, ki si ga v trpljenju rodila in ki se bori zdaj bogve kje za domačo grudo ... Milijoni krepkih mož stojijo danes in gledajo v dežju šrapnel in granatov, v nevihti bajonetov in krogelj smrti v oči. Grobovi se odpirajo v neskončni vrsti, črni in požrešni, in mlada čvrsta trupla, polna zdravja, padajo v te grobove ...

Tako praznujemo letos Vsesvete za vse, vse one, ki prelivajo kri za ljubljenega cesarja in domovino. Svečice žarijo ...

iz vode. Od moštva pogrešajo 33 mož, ko je razpočil kotel. Med reševalnim delom smo videli mnogo razmesarjenih trupel in delov teles. Da so ostali častniki živi, je samo srečen slučaj, ker so stali vsi v poveljniškem stolpu. Zjutraj je dospela naša infanterija v čolnih do monitorja ter rešila kar se je še dalo rešiti. Rešeno moštvo so pod neprestanim streljanjem Srbov spravili v Jarak in potem v Mitrovico, kjer so dobili vojaki infanterijske uniforme, ker so bili večidel brez oblek. Deset ranjenih so prepeljali v Rumo. Ostala posadka monitorja se je odpeljala v Budimpešto. „Temes“ je bila od začetka vojne v službi in je bila ona ladja, ki je 29. julija oddala prvi strel na Belgrad.

Novi uspehi na Srbskem.

K.-B. Dunaj, 28. oktobra. Uradno se poroča: — 28. oktobra. — Dne 27. t. m. dosegli smo na Srbskem nove uspehe. Naši vojaki zavzeli so Ravnje in močno utrjeno sovražnikovo mesto ob obrežni cesti od Crnabare v Mačvi po hrabri sovražnikovi branitvi v šturmu. Pri temu pridobili smo 4 kanone in 8 mašinskih pušk. Vjeli pa smo 5 oficirjev in 500 mož ter zaplenili mnogo vojnega materiala.

Potiorek, fem.

Bukovina zopet v naših rokah.

Bukareški „Universal“ piše: Ruske čete so v sredo popoldne zapustile Črnovice ter se umaknile preko Sadagore deloma na gališko mejo, deloma k četam na galiških bojiščih. Avstrijske čete so pregnale Ruse iz Bukovine. V sredo so dospole rezervne čete v Črnovice. Rusi so zapustili glavno mesto Bukovine brez boja. Ruski gubernator Evreinov je bil še v sredo v avstrijski Novosilci, kjer je prenočil v hiši posestnika Krausa. Odhod Rusov iz Črnovic je trajal 34 ur. Ob 10. zvečer je prispela prva avstrijska patrolja 12 mož v mesto, tekotom noči pa je dospelo več oddelkov. Glavni del avstrijskih čet je dospel drugi dan dopoldne. Avstrijske čete so dobile zadnji dan v Bukovini ojačenja ter so pregnale Ruse iz krajev Sereth, Franzenthal in Terešem. Od ruskega gubernatorja kot župan postavljeni odvetnik Dr. Bocancea je pobegnil na Romunsko. Predno so Rusi zapustili mesto, so vzeli kot tala s seboj veletržca Viljema Belgraya in židovskega kantorja Sechterja.

Ruse je potreba umakniti se iz Črnovic presenetila. Še v nedeljo je zapovedal gubernator,

da mora mesto povodom godu careviča razobesiti ruske zastave. Ta dan se je vršila ob Serethu bitka, v kateri so bili Rusi poraženi. V ponedeljek je izbrnila med ruskimi trgovci, ki so bili prišli iz Rusije na sejm, panika.

„Az Est“ poroča, da sta železnici Črnovice-Dornavatra in Črnovice Ickani zopet popravljene. Deželnega predsednika grofa Merana so pričakovali v Črnovicah 24. oktobra. Na čelu naših čet je dospel v mesto nadporočnik Fischer, ki je bil v bitki pri Mialcu vzel Rusom 2 strojni puški in 2 topa. Rusi so bili 14. in 15. oktobra prodrli blizu do Radauca ter so napadli tudi vlak v Harno, bili pa so zavrnjeni, tako da Radauc ni bil nikdar v njihovih rokah. Prodiranje naših čet je Ruse popolnoma presenetilo, tako da niso imeli časa razdejati državnih poslopj. Kljub temu je marsikaj poškodovano. Na pošti so razbili notranjo opravo, enako tudi na orožniškemu poveljništvu. Iz vladne palače in iz policijskega ravnateljstva so spravili mnogo aktov v Rusijo. Tudi kolodvor je poškodovan. Privatnim hišam so večidel prizanesli.

Francosko brodoge v Adriji.

Splitsko „Naše Jedinstvo“ poroča: V soboto, dne 17. oktobra, se je francosko brodoge ob 9. dopoldne ponovno pojavilo pred Boko Kotorsko. Iz daljave je francoske ladje bombardirale rtič d'Ostro. Francozi so izstrelili okrog 100 strelcev, toda naši jim nišo odgovarjali, ker njihove granate niso mogle doseči naših utrd. Približno okrog pol 11. dopoldne so francoske ladje zopet izginile. V Dubrovniku so videli samo siluete francoskih ladij in dim.

Francoske ladje so pobegnile pred našim podmorskim čolnom. Čim so ga opazile, so takoj spremenile svojo smer, prenehale z artiljerijskim ognjem ter z največjo brzino odplule na široko morje.

Istemu listu poročajo iz Herzeg Novega:

V soboto, dne 17. oktobra zjutraj, smo slišali v daljavi silno grmenje topov, znak, da je francosko brodoge blizu. Končno smo zagledali na morsk gladini celo vrsto vojnih ladij, ki so se približevale utrdbam v Boki. Iz neposredne bližine se je jelo obstreljevati Punto d'Ostro in eno izmed naših torpedovk, ki se je nahajala zunaj pristanišča. Izstrelile so iz daljave 8 do 10 km brezbroj strelcev, toda brez vsakega uspeha.

Na obali se je zbrala silna množica ljudstva, ki je motrila ta prizor. Bila je v strahu za usodo naše torpedovke, okrog katere se je vsled padanja granat dvigalo morje 10 m visoko.

Zemljevid Galicije in Poljske.

Der Kriegsschauplatz in Galizien und Polen.

Na ruskem bojišču imajo nemške in avstro-ogrške armade lepe uspehe zaznamovati. Medtem ko se Nemci pod generalom Hindenburgom krepko proti Varšavi pomikajo, kar bode končno doneslo do obleganja te ruske trdnjave, vrgli

so avstro-ogrski vojaki sovražnika iz raznih krajev nazaj. Tako pri Magieri vzhodno Przemysla in pri Tyskovic. Južno od Magiere napravili so mnogo vjetnikov. Prinašamo zemljevid teh dežel, ki bode naše čitatelje gotovo vrlo zanimal.